

Сольська Андріана Ростиславівна

Викладач кафедри англійської філології
МНУ імені В.О. Сухомлинського

ДО ПИТАННЯ ЗБАГАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Автор розглядає зміни в сучасній англійській мові засобами масової інформації. Наголошується, що мова радіо та телебачення, має визначену специфіку, що відрізняє її від мови художньої або наукової літератури та суттєво впливає на англійську лексику.

Ключові слова: лексика, стиль, засоби масової інформації.

Англійська мова, як і інші мови, знаходиться в постійній зміні і динаміці. Лексика як самий рухливий шар мови, найбільше чуйно реагує на всі зміни в соціальній, культурній і іншій сферах.

З іншої сторони постійно зростаючий інтерес сучасної лінгвістики до різних аспектів словотвору порозумівається тим, що слово є центральною одиницею мови.

Власні властивості слова як лексичної одиниці перехрещуються в ньому з властивостями інших елементів мови. Ця взаємодія лежить в основі функціонування мовної системи в цілому.

У сучасних дослідженнях семантики зроблених слів все частіше виявляється тенденція вийти за рамки самого слова як одиниці мовної системи, що викликає

прагненням зрозуміти, як функціонують похідні слова в мові і на цій основі глибше зрозуміти механізм формування семантики нового слова.

У даний час спостерігається розширення старих і поява нових областей номінації викликана бурхливим розвитком науки, техніки, засобів масової інформації [1].

Мова радіо та телебачення, безумовно, має визначену специфіку, що відрізняє його від мови художньої або наукової літератури, від розмовної мови. Це є наслідком тривалого добору мовних, виразних засобів.

Мова аудіальних та аудіовізуальних повідомлень, що склалися в системі англійської мови, володіє поруч загальних рис, що міняються від епохи до епохи, а також безліччю приватних особливостей, властиві публіцистичному стилю.

Кількісний аналіз лексики виявив великий відсоток власних імен: топонімів, антропонімів назв установ і організацій і т.д. Характерною рисою лексики радіо та телебачення є велика кількість суспільно-політичних термінів. Рисою публіцистичного стилю, що кидається в очі, є часте вживання інтернаціональних слів і неологізмів. Останні становлять безсумнівний інтерес, тому що найчастіше важкі для розуміння.

Сформована в мові лексична система накладає відомі обмеження на творчу діяльність людей, що створюють нові слова.

Основна маса нових одиниць утворюються за допомогою словотворчих засобів. Термін "словотвір" має два основних значення, які варто чітко розрізняти. У першому своєму значенні він уживається для вираження постійного процесу утворення нових слів у мові. Мова знаходиться в стані безперервного розвитку, що включає визначені мовні процеси, у тому числі і створення нових лексичних одиниць. Цей процес одержав назву "словотвір". Структура кожного некореневого, а так само багатого у даний час кореневих слів являє собою підсумок процесу утворення цих слів. Суть словотворчих процесів полягає в створенні нових найменувань, нових вторинних одиниць позначення, і коли незабаром такі найменування є словами, термін "словотвір" розкривається в буквальному значенні, тобто насамперед як найменування процесу утворення слів.

В другому значенні термін "словотвір" позначає розділ науки, що займається вивченням процесів утворення лексичних одиниць.

Основна задача словотвору полягає у вивченні формальних, семантичних, генетичних і інших закономірностей і особливостей утворення нових лексичних одиниць, що виникають у процесі розвитку мови, що є своєрідним барометром суспільного розвитку, що чуйно реагує на найменші зміни в науковому, політичному й іншому житті суспільства.

Нове розуміння словотвору як джерела не тільки готових назв, але і

правил їхнього утворення по визначених моделях і схемам, у співвідношенні з екстралінгвістичними факторами, дозволило значно поглибити й уточнити представлення про механізм словотвору відповідно до визначених принципів.

Сама поява нового слова диктується прагматичними потребами. Відправник повідомлення вибирає з наявного лексичного тезауруса те, що найкраще виражає його думки і почуття. Якщо в лексиконі відправника такого слова немає, то нерідко він видозмінює стару або створює нову лексичну одиницю. Нові лексичні одиниці створюються в процесі мови як здійснення говорячим визначеного комунікативного наміру, а не як одиниці, заздалегідь плановані говорячим для розширення або поповнення лексики.

Важливим питанням у рамках дослідження є так само питання про те, як створюється нове слово. Людина, створююча нове слово (*originator*) прагне до індивідуалізації і оригінальності. Потім слово проходить кілька стадій соціалізації (прийняття його в суспільстві) і лексикалізації (закріплення в мовній системі). Слово сприймається посередниками (*purveyors*), що поширюють його серед мас. Це, як правило, викладачі університетів, шкільні вчителі, репортери, працівники засобів масової інформації. Слово фіксується в періодичній пресі. Чергова стадія соціалізації - прийняття слова широкими масами носіїв мови. Далі йде процес лексикалізації, а потім - придбання навичок адекватного вживання нового слова, тобто придбання комунікативно- прагматичної компетенції носіями мови [3].

Процеси соціалізації слова і його лексикалізацій відбуваються через взаємодію посередників (наприклад: учителів, репортерів, акторів, через засоби масової інформації та інш.).

Новими словами лексикології і лексикографії вважають одиниці, що з'являються в мові пізніше якої-небудь тимчасової межі. Так деякі дослідники вважають такою межею кінець II світової війни. Інші зв'язують появу нових слів з освоєнням космосу і визначають границю 1957р. - роком запуску першого супутника.

Виробництво нових лексичних одиниць відбувається по визначених словотворчих моделях, що історично склалися в даній мові. При цьому однієї із словотвору.

Сучасна англійська мова має у своєму розпорядженні багато способів утворення нових слів, до числа яких відносяться слововивід, словоскладання, конверсія, скорочення, субстантивізація, зворотний словотвір, лексико- семантичний спосіб, чергування звуків і перенос наголосу в слові (фонологічний спосіб). Однак не всі перераховані способи використовуються в однаковому ступені, і питома вага кожного з них у словотворчому процесі неоднакова. Такі способи, як слововивід і

словоскладання, дають основну кількість новотворів.

За допомогою слововиводу і словоскладання створюється 88% нових слів (з 3000 досліджених слів). Інші ж, наприклад конверсія, лексико- семантичний спосіб, утворюють нові слова в меншій кількості, і, нарешті, треті, до числа яких можна віднести чергування звуків і перенос наголосу в слові, малопродуктивні і в даний час майже не використовуються, переходячи в розряд історичних способів [2]. У зв'язку з цим, прийнято виділяти:

1) малопродуктивні афікси;

-продуктивні;

2) афікси, що володіють так названою "абсолютною продуктивністю", тобто такою здатністю словотвору, при якій афікс має мінімальні обмеження в сфері свого застосування як словотворчий елемент.

Продуктивність, як відомо, є однією з головних характеристик усіляких мовних одиниць. Особливого значення набуває продуктивність, зокрема, при характеристиці словотворчої моделі, що є центральним механізмом у створенні нових слів. Тому що в словотворі поняття продуктивності, крім моделей, поширюється і на афікси, основи, тобто словотворчі елементи, а так само на способи словотвору, семантика самого слова "продуктивність" дуже широка. Можливо, саме цей факт і став причиною того, що по окремих аспектах цього поняття і навіть по його основних характеристиках єдиної думки серед дослідників не існує.

Важливо відзначити, що в теорії словотвору "продуктивність" має синонімічний термін - "словотворча активність", під якою мається на увазі здатність того або іншого утворення, наприклад, словотворчого елемента, утворювати нові слова.

Дуже докладну класифікацію неологізмів з урахуванням продуктивності способів словотвору запропонував Луї Гілберт.

Він пропонує виділити наступні групи неологізмів по способу створення:

I. Фонологічні неологізми, що створюються з окремих звуків або своєрідних конфігурацій звуків.

У цих новотворах відчувається деяка штучність. Подібні сполучення звуків нерідко сполучаються з морфемами грецького або латинського походження. Прикладами таких слів можуть служити назви полімерних волокон, винайдених в останні десятиліття: polyesterol, nylon, etc. Або терміни, використувані у фізиці, хімії, оптиці, інших науках:

- Polychromatic - багатобарвний;
- Monochromatic - одноколірний.

Такі неологізми зветься власне фонологічні неологізми.

У цю ж групу входять слова, утворені від междометій :

- zizz (короткий сон) - від імітації звуку, видаваного в сні;
- to buzz (телефонувати) - від імітації роботи телефонного зумера.

Як бачимо, основа таких неологізмів - імплікація звуків і звукоімітацій.

I, нарешті, до цієї ж групи умовно відносяться нові междометія типу:

- Yeah або yuck - виражають сильну відразу;
- Wow - захват, подив;
- Ouch! - вигук від несильного болю;
- Oops! - вигук, коли людина що-небудь роняє.

Література:

1. Арнольд.И.В. Лексикология современного английского языка. Учебное пособие. В 11т-ри на иностранных языков.- М: 1959.
2. Жлуктенко Ю. А., Березинский В. А. Английские неологизмы. - Киев.: Научная мысль. 1983.
3. Костомаров В.Г. Некоторые особенности языка как средства массовой коммуникации. АД Д, М., 1989.